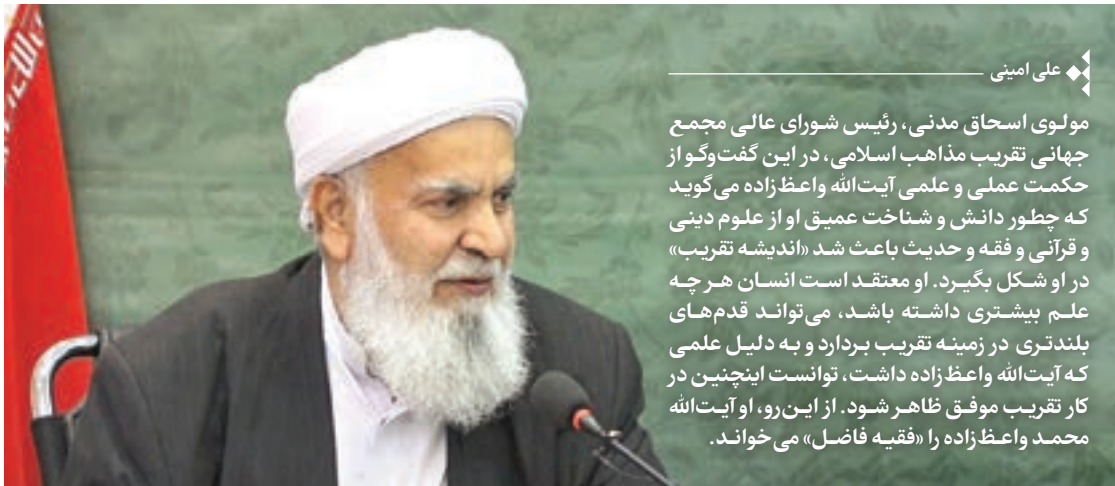

گفت‌وگو با مولوی اسحاق مدنی، رئیس شورای عالی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی

فقیه فاضل

علامه واعظ‌زاده، فرهنگ و علم تقریب را از آیت‌الله بروجرودی وام گرفته بود

علی امینی

مولوی اسحاق مدنی، رئیس شورای عالی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، در این گفت‌وگو از حکمت عملی و علمی آیت‌الله واعظ‌زاده می‌گوید که چطور دانش و شناخت عمیق او از علوم دینی و قرآنی و فقه و حدیث باعث شد «اندیشه تقریب» در او شکل بگیرد. او معتقد است انسان هر چه علم بیشتری داشته باشد، می‌تواند قدم‌های بلندتری در زمینه تقریب بردارد و به دلیل علمی که آیت‌الله واعظ‌زاده داشت، توانست اینچنین در کار تقریب موفق ظاهر شود. از این‌رو، او آیت‌الله محمد واعظ‌زاده را «فقیه فاضل» می‌خواند.

◀ شما از اندیشه فقهی علامه واعظ‌زاده چه ارزیابی‌ای دارید؟

ایشان تسلط درستی از اسلام و مسائل اسلامی داشتند. انسان هر چه بیشتر علم داشته باشد، در زمینه تقریب گام‌های بلندتری برمی‌دارد. هر کسی فقه داشته باشد، او هم دنبال تقریب می‌رود. در زمان‌های گذشته علمای شیعه نزد علمای سنی درس می‌خواندند و علمای سنی نزد علمای شیعه. علم و دانش مرز نمی‌شناسد. همین است که پیامبر اسلام فرمودند: «اطلبوا العلم ولو فی الصین: مطالبه کنید علم را حتی اگر در چین باشد. آن موقع سفر به چین کار معمولی نبود، ولی منظور حدیث شاید این باشد که هیچ مرزی برای علم نیست. پیامبر (ص) فرمود که اگر آموختن علمی لازم بود، به چین هم می‌توانید مسافرت داشته باشید؛ چین که در آن زمان مسلمان هم نداشت.

من فکر می‌کنم بسیار مهم است که انسان اطلاعات بیشتری در تاریخ و در عمل صحابه... چه حضرت علی (ع)، چه خلفای دیگر... داشته باشد، اینکه علمای بزرگ در هر رشته‌ای ببینند آنها چگونه عمل کرده‌اند و به تاریخ، علم داشته باشند. آقای واعظ‌زاده را خدا رحمت کند، در این زمینه خیلی مسلط بود و این مسائل را خوب می‌دانست. در عین حالی که به مذهب خودش کاملاً پایبند بود به مذهب دیگران فوق‌العاده احترام می‌گذاشت.

◀ استاد واعظ‌زاده اختلافات تاریخی میان مذاهب اسلامی را چطور مدیریت می‌کردند؟

اگر به عملکرد این بزرگوار نگاه کنید، متوجه می‌شوید برداشت آقای واعظ‌زاده از این عملکرد درست بوده است. شما زندگی صحابه‌ای که در صدر اسلام بوده‌اند، مثل حضرت علی و بقیه خلفا را با هم ببینید! اینکه چطور برای پیشرفت اسلام با هم همکاری می‌کردند، جهاد می‌کردند، حضرت علی چطور در مسند قضاوت کمک می‌کرد و در زمان خلفا چگونه ایشان مسائل را حل و فصل می‌کردند. این مسائل را علامه واعظ‌زاده خوب درک می‌کرد و خوب و منصفانه هم درباره آنها اظهار نظر می‌کرد. نه اینکه بگویم بر مذهب خودش خدای

◀ جناب آقای اسحاق مدنی، از نظر شما ویژگی‌های برجسته اخلاقی و علمی آیت‌الله واعظ‌زاده چه بود؟

استاد واعظ‌زاده از انسان‌های با فضل و با تقوا بود و با بینش تحلیلی زندگی می‌کرد. حقیقت امر این است که ما و دیگران شاید محصول تقریبی انقلاب باشیم، ولی ایشان قبل از این هم سفرهایی به مصر و مراکش و جاهای مهم جهان اسلام داشتند و با شخصیت‌های بزرگ جهان اسلام ملاقات می‌کردند و دنبال این وحدت بودند.

از نظر علمی، انصافاً انسان فاضلی بودند. آثاری که از ایشان به یادگار مانده است، خصوصاً درباره کلام‌الله مجید و بقیه کارهایی که کردند، بسیار عظیم است. فکر می‌کنم تاکنون پنجاه جلدش چاپ شده و ممکن است تا صد جلد هم برسد.

ایشان کارهای مهمی انجام داده که کمتر کسی می‌تواند فرصت انجام آنها را پیدا کند. از نظر علم، پرهیزکاری، تقوا و تقریبی، من نمی‌گویم کس دیگری نیست، شاید خیلی‌ها باشند و از شخصیت‌های گذشته هم قبلاً بوده‌اند، ولی ایشان انصافاً در حد اعلا بودند.

◀ جایگاه علمی ایشان را در داخل و خارج از کشور چگونه ارزیابی می‌کنید؟

در داخل کشور، یک مرکز تحقیقاتی در مشهد هست (بنیاد پژوهش‌های اسلامی) که از ایشان آثار زیادی در آنجا وجود دارد. همین کتاب «المعجم فی فقه لغة القرآن و سبب بلاغة» که موسوعه قرآنی است، بسیار سرمایه بزرگی است برای اهل تسنن که اهل علم و دانش هستند. در هر موقعیتی که فرصت صحبتی با ایشان پیدا می‌کردیم، از اطلاعاتشان بهره می‌بردیم. در واقع ایشان مثل دریایی بود که کرانه و ساحلی نداشت. اطلاعاتی که در تمام فنون اسلامی داشتند، چه در حدیث، چه در تاریخ اسلامی، چه در فقه اسلامی، چه از مذهب خودش که جعفری و امامی بود و چه از مذاهب دیگر، بسیار وسیع و جامع بود.